

Obsah

1	Numerická matematika	5
1.1	Reprezentace čísel	5
1.1.1	Dvojková soustava	5
1.1.2	Celá čísla	6
1.1.3	Reálná čísla	7
1.2	Počítačová aritmetika	9
1.2.1	Srovnávání reálných čísel	10
1.2.2	Hornerovo schéma	11
1.2.3	Výpočet mocniny	12
1.3	Cvičení	12
2	Lineární algebra	13
2.1	Řešení soustav lineárních rovnic	13
2.1.1	Přímé metody	14
2.1.2	Iterační metody	16
2.2	Cvičení	19
3	Aproximace a interpolace	21
3.1	Interpolace	22
3.1.1	Lineární interpolace	22
3.1.2	Interpolace polynomem	23
3.1.3	Lagrangeova metoda	25
3.1.4	Newtonova metoda	26
3.1.5	Kubické spliny	27
3.2	Aproximace	29
3.2.1	Aproximace metodou nejmenších čtverců	29
3.2.2	Čebyševova aproximace	32
3.3	Vícerozměrná interpolace	36
3.3.1	Bilineární interpolace	36
3.4	Cvičení	37

4	Integrace a derivování	39
4.1	Kvadraturní vzorce	39
4.1.1	Newtonovy-Cotesovy vzorce	39
4.1.2	Odhad chyby	45
4.1.3	Gaussovy vzorce	46
4.2	Rombergova kvadratura	47
4.2.1	Rombergův kvadraturní vzorec	47
4.3	Adaptivní metody	48
4.4	Derivování	49
4.5	Cvičení	51
5	Řešení nelineárních rovnic	53
5.1	Řešení nelineárních rovnic	53
5.1.1	Metoda půlení intervalu	54
5.1.2	Metoda jednoduché iterace	54
5.1.3	Newtonova metoda	55
5.1.4	Metoda sečen	55
5.1.5	Metoda regula falsi	56
5.1.6	Násobné kořeny	56
5.1.7	Aitkenův δ^2 -proces	57
5.1.8	Soustavy rovnic	58
5.2	Cvičení	59
5.3	Hledání minima a maxima	59
5.3.1	Metoda zlatého řezu	59
6	Řešení obyčejných diferenciálních rovnic	63
6.1	Chyby	64
6.2	Rungovy-Kuttovy metody	65
6.2.1	Eulerova metoda	65
6.2.2	Modifikace Eulerovy metody	66
6.2.3	Rungovy-Kuttovy metody	66
6.3	Mnohokrokové metody	67
6.3.1	Metoda středního bodu	67
6.3.2	Mnohokrokové metody	67
6.3.3	Metody prediktor-korektor	68
6.4	Příklad – pohyb planety	69
6.5	Cvičení	70
7	Parciální diferenciální rovnice	71
7.1	Parabolické rovnice	71
7.2	Metoda sítí pro parabolické rovnice	73
7.2.1	Explicitní metoda	74
7.2.2	Implicitní metoda	75

7.2.3	Crankovo-Nicholsonovo schéma	76
7.3	Hyperbolické rovnice	77
7.4	Metoda sítí pro hyperbolické rovnice	77
7.4.1	Explicitní metoda	77
7.4.2	Crankovo-Nicholsonovo schéma	79
7.5	Eliptické rovnice	79
7.6	Metoda sítí pro eliptické rovnice	80
8	Závěr	83
8.1	Numerický software	83
8.1.1	Numerické knihovny	84
8.2	Seznam programů	84
8.3	Literatura	85

Celá řada úloh, které se vyskytují v matematice, není analyticky řešitelná nebo je řešení přímého řešení příliš obtížné. Numerická matematika se snaží nalézt v těchto případech řešení přibližně.

Cílem těchto skript je vysvětlit základní algoritmy numerické matematiky tak, aby bylo možno základní algoritmy naprogramovat. Algoritmy lze také nalézt v knihovněch numerického softwaru, pro správné používání těchto algoritmů je však třeba chápat, jak fungují.

1.1 Reprézentace čísel

Čísla se kterými pracujeme v počítači se liší od čísel se kterými pracujeme v matematice. Hlavním rozdílem je omezený rozsah počítačových čísel a jejich omezená přesnost.

1.1.1 Dvojková soustava

Celá i reálná čísla jsou v počítači uložena ve dvojkové soustavě. Jednotlivé číslice z dvojkového zápisu čísla x se získají rovnícou

$$x = \sum x_i 2^i \quad (1.1)$$

Například číslo 20 je ve dvojkové soustavě 11010

$$20_{10} = 16 + 3 + 2 = 1 \cdot 2^4 + 1 \cdot 2^3 + 0 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^1 + 0 \cdot 2^0 = 11010_2$$

Stejným způsobem se převádí do dvojkové soustavy i reálná čísla. Například číslo 6.75 je ve dvojkové soustavě 110.11

$$6.75_{10} = 4 + 2 + 0.5 + 0.25 = 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^1 + 0 \cdot 2^0 + 1 \cdot 2^{-1} + 1 \cdot 2^{-2} = 110.11_2$$